

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 24Sa/9/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6020200288
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 09. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Silvia Zdráhalová Rúfusová
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2021:6020200288.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd správny, pred sudkyňou JUDr. Silviou Zdráhalovou Rúfusovou, v právnej veci žalobcu: K. K. N., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom H. XXXX/XX, XXX XX D. D., právne zast. JUDr. Blankou Gondovou, advokátkou, AK so sídlom Skuteckého 30, 974 01 Banská Bystrica, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, ul. 29. augusta 8 a 10, 813 63 Bratislava, IČO: 30 807 484, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 48992-2/2020-BA zo dňa 18. mája 2020, takto

rozhodol:

- I. Súd správnu žalobu **z a m i e t a**.
- II. Žalobcovi právo na náhradu trov konania nepriznáva.

o d ô v o d n e n i e :

1. Žalobca si žiadosťou č. B1133785 uplatnil nárok na materské z dôvodu starostlivosti o dieťa W. N., nar. XX.XX.XXXX ako dobrovoľne nemocensky poistená osoba, na základe dohody o prevzatí dieťaťa W. N. do svojej starostlivosti, uzavretej s matkou dieťaťa X. I. N., a to od 30.12.2019.
2. O žiadosti žalobcu rozhodla Sociálna poisťovňa, pobočka Banská Bystrica (ďalej len „orgán verejnej správy prvého stupňa“) rozhodnutím č. 200-005019-CA04/2020 zo dňa 24.02.2020 tak, že žalobca nemá nárok na materské.
3. V odôvodnení rozhodnutia Sociálna poisťovňa poukázala na ust. § 49 ods. 1 a 2 a § 2 písm. a) zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení platnom a účinnom do 30.12.2020 (ďalej aj len „zákon č. 461/2003 Z.z.“), poukázala na obsah žiadosti žalobcu a na to, že dňa 15.01.2020 doručil čestné vyhlásenie k žiadosti, v ktorom vyhlásil, že je sociálne zabezpečený na základe zákona č. 328/2002 Z.z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej aj len „zákon č. 328/2002 Z.z.“) a jeho sociálne zabezpečenie vykonáva Ústav na výkon väzby a Ústav na výkon trestu odňatia slobody Banská Bystrica, Komenského 7, Banská Bystrica.
4. Na základe žiadosti Sociálnej poisťovne bola zo strany Ústavu na výkon väzby a Ústavu na výkon trestu odňatia slobody v Banskej Bystrici dňa 05.02.2020 doručená odpoveď, v ktorej bolo oznámené, že žalobca nemá v zmysle § 152 zákona č. 73/1998 Z.z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície v znení neskorších predpisov (ďalej aj len „zákon č. 73/1998 Z.z.“) udelenú rodičovskú dovolenku a ani nepožiadal o úpravu času služby v týždni. Bolo oznámené, že žalobca pracuje vo funkcii zástupcu vedúceho zmeny úseku strážnej činnosti oddelenia ochrany. Boli doložené aj výkazy dochádzky za december 2019 a január 2020.

5. Na základe výzvy Sociálnej poisťovne doručil žalobca dňa 21.02.2020 odpoveď, v ktorej oznámil, že počas vykonávania zárobkovej činnosti v sídle zamestnávateľa sa po dohode na nevyhnutne potrebný čas o dieťa starajú starí rodičia, a po dohode s priamym nadriadeným sa snaží upraviť svoje služby tak, aby mohol zabezpečovať starostlivosť o dieťa v plnom rozsahu.

6. Sociálna poisťovňa po vyhodnotení žiadosti a jej príloh, ako aj obstaraných dôkazov, uviedla, že podmienka prevzatia dieťaťa do starostlivosti je splnená iba v prípade, ak otec dieťa do starostlivosti reálne prevzal, t.j. ak otec prevzal od matky starostlivosť v takom rozsahu, akú do prevzatia poskytovala dieťaťu matka. Poukázala ďalej na to, že účelom nemocenského poistenia je okrem iného poskytnúť poistencovi finančnú kompenzáciu pre prípad straty príjmu v dôsledku materstva, resp. starostlivosti o dieťa s poukazom na § 2 písm. a) zákona č. 461/2003 Z.z. Uviedla, že žalobca vykonáva zárobkovú činnosť s rovnakým plným pracovným úväzkom ako zástupca vedúceho zmeny úseku strážnej činnosti oddelenia ochrany Zboru väzenskej a justičnej stráže SR a nečerpá rodičovskú dovolenku a nemá upravený pracovný čas. Podľa Sociálnej poisťovne nedošlo u žalobcu od 30.12.2019 k reálnemu prevzatiu dieťaťa do starostlivosti. Z dikcie ustanovení § 49 ods. 2 písm. a), b) a d) zákona č. 461/2003 Z.z. podľa Sociálnej poisťovne okrem iného vyplýva, že otec je považovaný za iného poistenca len v prípade, ak matka dieťaťa zomrela, matke dieťaťa v starostlivosti o dieťa bráni jej nepriaznivý zdravotný stav, ktorý trvá najmenej jeden mesiac a matka nepoberá materský alebo rodičovský príspevok s výnimkou, keď dieťa bolo zverené matke rozhodnutím súdu, alebo ak otec dieťaťa po vzájomnej dohode s matkou dieťaťa prevezme dieťa do starostlivosti po uplynutí 6 týždňov odo dňa pôrodu a matka nepoberá materské na to isté dieťa alebo rodičovský príspevok.

7. Proti uvedenému rozhodnutiu Sociálnej poisťovne, vydanom v prvom stupni, podal žalobca odvolanie, o ktorom rozhodla Sociálna poisťovňa, ústredie rozhodnutím č. 48992-2/2020-BA zo dňa 18.05.2020 tak, že odvolanie žalobcu zamietla v celom rozsahu a potvrdila prvostupňové rozhodnutie.

8. Žalobca v odvolaní namietal, že napadnuté rozhodnutie je nezákonné, nesprávne a diskriminačné. Uviedol, že bol nemocensky poistený najmenej 270 dní a dieťa dňa 30.12.2019 prevzal do svojej starostlivosti od matky dieťaťa, preto podmienky nároku na materské splnil. Starostlivosť o dieťa zabezpečuje, matka dieťaťa sa vrátila do pracovného procesu. Výklad Sociálnej poisťovne podľa žalobcu nemá oporu v zákone a napadnuté rozhodnutie bolo vydané oneskorene. Ako zástupca vedúceho zmeny úseku strážnej činnosti oddelenia ochrany Zboru väzenskej a justičnej stráže SR má možnosť prispôbiť si svoje pracovné podmienky tak, aby mohol poskytovať starostlivosť o dieťa. Nemá určený mesačný ale ročný fond pracovného času, nemá určené aký počet hodín musí byť v službe každý mesiac, čím zdôvodňoval, že nemal potrebu žiadať o rodičovskú dovolenku alebo inú úpravu pracovného času. K odvolaniu doložil čestné vyhlásenie zo dňa 23.03.2020, v ktorom deklaroval, že dieťa do starostlivosti prevzal a zabezpečuje mu takú starostlivosť, akú mu pred prevzatím poskytovala jeho matka.

9. Sociálna poisťovňa v odôvodnení druhostupňového rozhodnutia uviedla, že materské je nemocenskou dávkou, ktorá sa za podmienok ustanovených zákonom poskytuje z nemocenského poistenia. Nemocenské poistenie ako poistenie pre prípad straty alebo zníženia príjmu zo zárobkovej činnosti a na zabezpečenie príjmov v dôsledku dočasnej pracovnej neschopnosti, tehotenstva a materstva, tvorí súčasť sociálneho poistenia. Podmienky nároku na materské upravuje zákon č. 461/2003 Z.z., ktorý pre každý poistný vzťah stanovuje všeobecné podmienky a zároveň pre každú nemocenskú dávku stanovuje osobitné podmienky nároku. Pri posudzovaní splnenia všetkých zákonných podmienok nároku na nemocenské dávky sa prihliada na všetky okolnosti jednotlivého prípadu a na všetky ustanovenia zákona, ktoré súvisia s konkrétnym prípadom, zároveň sa berú ako jeden celok a posudzujú sa v ich vzájomnej súvislosti. Súčasne je potrebné zohľadňovať účel sledovaný zákonom.

10. Sociálna poisťovňa ďalej uviedla, že žalobca si uplatnil nárok na materské a jeho výplatu ako iný poistene - otec dieťaťa, a to z poistného vzťahu dobrovoľne nemocensky poistenej osoby. Všeobecné podmienky nároku na nemocenské dávky dobrovoľne nemocensky poistenej osoby sú stanovené v § 31 zákona č. 461/2003 Z.z. a osobitné podmienky, vrátane obdobia poskytovania materského inému poistencovi v § 49 zákona č. 461/2003 Z.z. Sociálna poisťovňa poukázala ďalej na ust. § 31 ods. 1 písm. a) a ods. 3 a na ust. § 49 ods. 1 a 2 zákona č. 461/2003 Z.z. Uviedla, že všeobecnými podmienkami nároku na nemocenské dávky dobrovoľne nemocensky poistenej osoby upravenými v § 31 zákona č.

461/2003 Z.z. sú podmienka existencie nemocenského poistenia, resp. plynutia ochrannnej lehoty v deň vzniku dôvodu na poskytnutie dávky (v prípade materského inému poistencovi v deň prevzatia dieťaťa do starostlivosti) a zaplataenia poistného v zákonom stanovenej lehote. Osobitné podmienky nároku na materské iného poistenca upravuje § 49 zákona č. 461/2003 Z.z. V prípade žalobcu - otca dieťaťa bolo skúmané splnenie týchto osobitných podmienok:

- prevzatie dieťaťa do starostlivosti a starostlivosť o toto dieťa otcom dieťaťa, k čomu sa vyžaduje dohoda s matkou dieťaťa
- vek dieťaťa (materské sa vypláca najdlhšie do dovŕšenia 3 rokov veku dieťaťa)
- najmenej 270 dní nemocenského poistenia pred prevzatím dieťaťa do starostlivosti
- uplynutie 6 týždňov odo dňa pôrodu
- nepoberanie materského alebo rodičovského príspevku matkou dieťaťa.

11. Jednou z osobitných podmienok nároku na materské iného poistenca je podmienka prevzatia dieťaťa do starostlivosti a následného poskytovania starostlivosti tomuto dieťaťu. Táto podmienka je splnená vtedy, ak otec dieťaťa fakticky, nielen formálne, prevezme dieťa do svojej starostlivosti a spravidla ide o situáciu, kedy otec dieťaťa prerušuje svoju pracovnú činnosť, aby sa mohol o dieťa starať a aby sa matka dieťaťa mohla vrátiť do pracovného procesu. Otec dieťaťa preberá na seba tú časť starostlivosti o dieťa, ktorú do okamihu prevzatia poskytovala dieťaťu matka. V týchto prípadoch je zároveň naplnený účel nemocenského poistenia vyjadrený v § 2 písm. a) zákona č. 461/2003 Z.z., spočívajúci v zabezpečení fyzickej osoby pre prípad straty alebo zníženia príjmu zo zárobkovej činnosti v dôsledku tehotenstva a materstva, resp. poskytovania starostlivosti dieťaťu v prípade iného poistenca.

12. Na splnenie podmienky nároku na materské musí ísť o faktické prevzatie dieťaťa do starostlivosti, čo dokazuje aj ust. § 51 zákona č. 461/2003 Z.z., ktoré rieši prerušenie starostlivosti o dieťa a s tým spojený zánik nároku na materské v prípade, ak sa poistenec prestal o dieťa starať. Ak by postačovala iba formálna starostlivosť o dieťa na základe dohody rodičov dieťaťa, resp. starostlivosť zabezpečovaná inou osobou, ust. § 51 zákona č. 461/2003 Z.z. by nemalo logiku a bolo by nadbytočné.

13. Pokiaľ otec dieťaťa naďalej vykonáva zárobkovú činnosť v plnom pracovnom rozsahu a dieťaťu je starostlivosť poskytovaná inou fyzickou alebo právnickou osobou, nemožno takúto situáciu považovať za prevzatie dieťaťa do starostlivosti otca. Dohoda rodičov dieťaťa o prevzatí dieťaťa do starostlivosti otca (ako i čestné vyhlásenie o tejto skutočnosti) je v takomto prípade fiktívna (formálna) a otec dieťaťa nie je považovaný za iného poistenca, ktorý prevzal dieťa do starostlivosti.

14. Zákon č. 461/2003 Z.z. v ust. § 49 ods. 2 písm. d) vyžaduje dohodu s matkou dieťaťa, je však potrebné uviesť, že samotné uzatvorenie dohody rodičov o prevzatí dieťaťa do starostlivosti otca nie je hlavný úkon vo vzťahu k posudzovaniu nároku na materské. Je to len podklad smerujúci k zabezpečeniu a vykonávaniu starostlivosti o dieťa, ktorá opodstatňuje poberanie materského a ktoré zabezpečenie by malo byť primárne skúmané na určenie nároku na dávku.

15. Sociálna poisťovňa ďalej uviedla, že pri posudzovaní nároku na nemocenskú dávku je potrebné právne normy v zákone č. 461/2003 Z.z. chápať ako jeden celok a v ich vzájomnej súvislosti, pričom treba vždy dbať na účel zákona, dobré mravy a spravodlivosť. Ďalej Sociálna poisťovňa uviedla, že plne rešpektuje článok 2 ods. 2 Ústavy SR, a súčasne pri výklade zákona rešpektuje aj nálezy Ústavného súdu SR, v zmysle ktorých k výkladu právnych predpisov a ich inštitútov nemožno pristupovať len z hľadiska textu právneho predpisu, a to ani v prípade, keď sa text môže javiť ako jednoznačný a určitý, ale podľa zmyslu a účelu právneho predpisu. Účelom materského poskytovaného z nemocenského poistenia je kompenzovanie straty príjmu zo zárobkovej činnosti, ku ktorej došlo v dôsledku tehotenstva a materstva - v prípade matky dieťaťa, alebo v dôsledku prevzatia starostlivosti o dieťa do 3 rokov jeho veku - v prípade iného poistenca, napr. otca dieťaťa. Účel zákona nie je naplnený, pokiaľ otec dieťaťa prevzal dieťa do starostlivosti len formálne a naďalej vykonáva prácu v rovnakom rozsahu z hľadiska pracovného času ako pred nástupom na rodičovskú dovolenku.

16. Sociálna poisťovňa poukázala ďalej na odlišnosť rodičovského príspevku v tom, že tento nie je nemocenskou dávkou ale štátnou sociálnou dávkou. Jeho účel je vyjadrený v § 1 ods. 2 zákona č. 571/2009 Z.z. o rodičovskom príspevku a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej aj len „zákon č. 571/2009 Z.z.“) a štát ním prispieva oprávnenej osobe na zabezpečenie riadnej starostlivosti o dieťa. Poskytuje sa všetkým rodičom v dvoch finančných pásmach

na zabezpečenie riadnej starostlivosti o dieťa a rodičom sa pritom nevytvárajú žiadne obmedzenia pri uplatňovaní nároku na túto dávku, rodič môže vykonávať zárobkovú činnosť akoukoľvek formou a výška príjmu z tejto činnosti nemá vplyv na nárok na rodičovský príspevok ani na jeho výšku. Naproti tomu je materské nemocenskou dávkou poskytovanou z nemocenského poistenia, ktorého účel je vyjadrený v § 2 písm. a) zákona č. 461/2003 Z.z., a to zabezpečiť poistencovi príjem, ktorý stratil alebo k zníženiu ktorého došlo v dôsledku dočasnej pracovnej neschopnosti, tehotenstva a materstva. Pri posudzovaní nároku na nemocenskú dávku sa súčasne sledujú s prihliadnutím na účelné vynakladanie prostriedkov na nemocenské poistenie aj skutočnosti svedčiacie o využívaní systému sociálneho poistenia a každý prípad si vyžaduje individuálne posúdenie.

17. Sociálna poisťovňa uzavrela, že zo zistených okolností vyplýva, že žalobca bol v čase posudzovania jeho uplatneného nároku príslušníkom Zboru väzenskej a justičnej stráže, pričom vychádzajúc zo skutočností potvrdených vo vyjadrení zo dňa 03.02.2020 nečerpá rodičovskú dovolenku a ani nepožiadal o úpravu času služby v týždni. Podľa § 64 zákona č. 73/1998 Z.z. dĺžka základného času služby v týždni je 40 hodín a dĺžka základného času služby v týždni, ktorý je počas celého kalendárneho mesiaca rozvrhnutý nerovnomerne, sa stanovuje na 38 hodín. Žalobca aj po deklarovanom prevzatí dieťaťa do starostlivosti naďalej, ako to potvrdil jeho zamestnávateľ, vykonával prácu v plnom služobnom pomere bez úpravy pracovných podmienok. Podľa Sociálnej poisťovne žalobca si nevytvoril z pohľadu pracovných podmienok taký časový priestor, aby mohol oprávnene tvrdiť, že poskytuje starostlivosť o dieťa v širšom rozsahu ako pred jeho faktickým prevzatím do starostlivosti. Pokiaľ ide o dohodu, touto žalobca deklaroval prevzatie dieťaťa do svojej starostlivosti, avšak išlo len o dohodu fiktívnu, a v starostlivosti o dieťa sa zo strany otca od 30.12.2019 nič nezmenilo. Podľa Sociálnej poisťovne od 30.12.2019 nedošlo k zmene životnej situácie žalobcu, ktorá by vyžadovala kompenzáciu príjmu a došlo len k formálnemu úkonu - deklarovaniu prevzatia dieťaťa do starostlivosti. Žalobca fakticky neprevzal dieťa do starostlivosti a nesplnil podmienku stanovenú v § 49 ods. 1 a 2 písm. d) zákona č. 461/2003 Z.z.

18. Správnu žalobou, podanou v zákonnej lehote, sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutí Sociálnej poisťovne a konania, ktoré im predchádzalo, a žiadal, aby správny súd rozhodnutia Sociálnej poisťovne zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Zároveň si uplatnil náhradu trov konania.

19. Žalobca v správnej žalobe poukázal na obsah prvostupňového aj druhostupňového rozhodnutia. Uviedol, že proti prvostupňovému rozhodnutiu podal odvolanie, v ktorom namietal, že napadnuté rozhodnutie je nesprávne, diskriminačné a nezákonné. Namietal, že jeho manželka nepoberá na dieťa Richarda Porubského a ani na iné dieťa v domácnosti materský, rodičovský a ani iný príspevok či dávku, na základe čoho kvôli nezákonnému rozhodnutiu Sociálnej poisťovne mesačne dochádza k závažným stratám príjmu. Matka dieťaťa od 24.09.2019 začala pracovať na hlavný skrátený pracovný pomer, z čoho jednoznačne vyplýva, že pomernú časť starostlivosti o dieťa musel prevziať žalobca.

20. Postup Sociálnej poisťovne označil žalobca za nezákonný, opierajúci sa o všeobecné podmienky nároku na materské, upravené v § 31 ods. 1 písm. a) a b) zákona č. 461/2003 Z.z., pričom podľa žalobcu tieto podmienky splnil. Podľa žalobcu boli splnené aj osobitné podmienky nároku na materské uvedené v § 49 zákona č. 461/2003 Z.z., keďže bol nemocensky poistený 270 dní, matka dieťaťa nepoberá materské na to isté dieťa a ani rodičovský príspevok, dieťa prevzal do starostlivosti a o toto dieťa sa stará po dohode s matkou.

21. Za nepodložené zákonom označil žalobca tvrdenie Sociálnej poisťovne obsiahnuté v rozhodnutí, že podmienka prevzatia dieťaťa do starostlivosti a následného poskytovania starostlivosti tomuto dieťaťu stanovená v § 49 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. je splnená vtedy, ak otec dieťa fakticky prevezme dieťa do starostlivosti a spravidla ide o situáciu, keď otec dieťaťa prerušuje svoju pracovnú činnosť, aby sa mohol o dieťa starať, a aby sa matka dieťaťa mohla vrátiť do pracovného pomeru, pričom otec dieťaťa preberá na seba tú časť starostlivosti o dieťa, ktorú do okamihu prevzatia poskytovala dieťaťu matka. Podľa žalobcu Sociálna poisťovňa žiadnym spôsobom neskúmala, či žalobca prevzal dieťa do starostlivosti fakticky alebo formálne, bol vyzvaný prostredníctvom pobočky dňa 13.02.2020, aby predložil písomné vyjadrenie, v ktorom mal uviesť, kto sa stará o dieťa v čase, keď vykonáva zárobkovú činnosť. Vyjadrenie doručil 21.02.2020, čo bol piatok, a už pondelok 24.02.2020 pobočka Sociálnej poisťovne rozhodla o nepriznaní nároku na materské. Podľa žalobcu išlo len o formálne skúmanie jeho starostlivosti o dieťa a nie o reálne zistenie, kto sa o dieťa stará.

22. Sociálna poisťovňa v rozhodnutí uviedla, že ak žalobca vykonáva zárobkovú činnosť v plnom rozsahu a dieťaťu je starostlivosť poskytovaná inou fyzickou alebo právnickou osobou, tak takúto situáciu nemožno považovať za prevzatie dieťaťa do starostlivosti otca. Žalobca už v odvolaní uviedol, že vykonáva službu ako zástupca vedúceho zmeny úseku strážnej činnosti oddelenia ochrany v Ústave na výkon väzby a Ústave na výkon trestu odňatia slobody Banská Bystrica. Jednou z jeho hlavných úloh je spracovanie plánu služieb strážnej zmeny. Z jeho služobného zaradenia teda vyplýva, že nemá potrebu si nijakým spôsobom upravovať čas služby, ani žiadať rodičovskú dovolenku, keďže si pracovný čas môže napláňovať tak ako potrebuje, aby mohol zabezpečovať starostlivosť svojmu dieťaťu. Sociálna poisťovňa okrem iného opakovaně poukazuje na to, ako individuálne skúma jednotlivé prípady a okolnosti žalobcu, žalobca však nemal vedomosť akým spôsobom toto skúmanie realizuje, keďže v jeho prípade rozhodla na základe niekoľkých informácií, pričom sa absolútne nezaujímal o všetky okolnosti prípadu.

23. Pojem starostlivosť o dieťa nie je v zákone č. 461/2003 Z.z. nijako vysvetlený, resp. definovaný. V bežnej praxi sa teda postupuje tak, že ak nejaký pojem v zákone nie je vysvetlený, použije sa vysvetlenie, resp. definícia v inom zákone, ktorý takýto problém rieši. V tomto prípade ide o zákon č. 571/2009 Z. z., a to § 3 ods. 3 a § 3 ods. 4, kde je ako riadna starostlivosť uvedená starostlivosť poskytovaná dieťaťu v záujme všestranného fyzického vývinu a psychického vývinu dieťaťa, najmä primeraná výživa dieťaťa, hygiena dieťaťa a výchova dieťaťa a dodržiavanie preventívnych prehliadok dieťaťa podľa osobitného predpisu, pričom podmienka riadnej starostlivosti o dieťa sa považuje za splnenú, ak oprávnená osoba zabezpečuje riadnu starostlivosť o dieťa osobne alebo inou plnoletou fyzickou alebo právnickou osobou. V tejto definícii starostlivosti je potrebné vidieť, že zákon počítá aj s tým, že okrem osobne poskytovanej riadnej starostlivosti je možné starostlivosť o dieťa zabezpečiť inou plnoletou fyzickou alebo právnickou osobou. To znamená, že podmienka starostlivosti je splnená aj vtedy, ak je dieťa počas pracovného dňa v zariadení v jasliach, v škôlke, a to na celý deň, alebo sa o dieťa stará opatrovatelka na živnosť alebo napr. iná dospelá osoba, napr. stará mama, príbuzní, suseda a pod. Podľa žalobcu je nesprávny názor žalovanej, že musí ísť o osobnú starostlivosť, pretože riadna starostlivosť o dieťa nie je podmienená skutočnosťou, že oprávnená osoba, ktorá poberá rodičovský príspevok, nesmie pracovať. Práve naopak, táto podmienka v zákone o rodičovskom príspevku, ktorá bola zakotvená do roku 2010, bola novelou č. 513/2010 Z. z. zo zákona vypustená. Rodič má na rodičovský príspevok nárok aj v prípade, že pracuje, bez ohľadu na výšku príjmu z tejto zárobkovej činnosti a bez ohľadu na výšku pracovného úväzku.

24. Sociálna poisťovňa mala rešpektovať a priznať nárok na materské aj otcovi, ktorý po dohode s matkou dieťaťa prevezme dieťa do starostlivosti a v tomto čase bude pracovať na základe pracovnej zmluvy, resp. iného vzťahu, z ktorého si materské neuplatňuje. Týmto postupom rodičia neporušujú podmienku riadnej starostlivosti o dieťa. Žalobca si uplatňuje nárok na materské z dobrovoľného nemocenského poistenia a nie zo zákonného poistenia, a nepriznaním materského mu vznikla finančná strata.

25. Žalobca ďalej poukázal na rozhodnutia súdov, ktorými boli obdobné rozhodnutia Sociálnej poisťovne zrušené a vrátená vec na ďalšie konanie, a to na rozhodnutie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 8Sa/6/2019 zo dňa 25.07.2019 a na rozhodnutia Krajského súdu v Trnave sp. zn. 20Sa/10/2019 zo dňa 29.11.2019 a sp. zn. 44Sa/5/2019 zo dňa 03.02.2020. Z týchto rozhodnutí vyplýva, že podmienky pre priznanie materského upravuje zákon č. 461/2003 Z.z. Problém nastáva len pri skúmaní podmienky prevzatia dieťaťa do starostlivosti od matky a Sociálna poisťovňa deklaruje, že každý prípad je posudzovaný individuálne. Problém pri splnení podmienky starostlivosti o dieťa nastáva vtedy, keď otec popri poberaní materského pracuje a práve v tejto situácii zatiaľ nie sú písomne jasne zadefinované kritériá Sociálnej poisťovne pri posudzovaní splnenia podmienok starostlivosti o dieťa. Žalobca ďalej uviedol, že podľa Krajského súdu v Trnave je otáznave aj to, či je v kompetencii Sociálnej poisťovne takéto pravidlá určovať, pokiaľ nie sú určené v zákone, a teda či neprekračuje Sociálna poisťovňa rámec zákona. Zákon o sociálnom poistení, ktorý upravuje materské, nič také ako počet hodín pracovnej náplne popri materskom, práve z domu, samostatnú pracovnú činnosť, ani nič podobné neupravuje. Platí však obmedzenie, že ak otec - zamestnanec chce poberať materské, nesmie pracovať na základe pracovnej zmluvy alebo dohody, z ktorej sa odvíja materské. Ďalej krajský súd poukázal na to, že celý problém je práve jedna z podmienok pre priznanie materského, ktorú stanovuje zákon č. 461/2003 Z.z., a ten hovorí, že nárok na materské má tzv. iný poistenec, a iným poistencom je napr. aj otec, ktorý prevzal dieťa do starostlivosti od matky. Nikde však v zákone nie je zadefinované, že musí ísť o osobnú a celodennú starostlivosť. V rodičovskom príspevku je situácia jasnejšia, nakoľko pojem starostlivosti je

v tomto zákone zadefinovaný. Žalobca uviedol, že sa stotožňuje s rozhodnutiami krajských súdov, na závery ktorých poukázal.

26. Žalobca ďalej uviedol, že je možné konštatovať, že súdna prax pri posudzovaní problematiky poskytovania materského otcovi dieťaťa vykonávajúcemu zárobkovú činnosť nie je jednotná, pričom zjednocujúce stanovisko doposiaľ nebolo vydané. Podľa žalobcu právna úprava materského nevyklučuje poskytnutie tejto dávky otcovi dieťaťa, vykonávajúcemu zárobkovú činnosť. Podľa žalobcu orgány Sociálnej poisťovne v nedostatočnej miere zistili skutkový stav, z ktorého vychádzali ich rozhodnutia a to, že prevzal dieťa do osobnej starostlivosti len fiktívne a nie fakticky. Ďalej vyjadril presvedčenie, že Sociálna poisťovňa voči nemu nepoužila princíp rovnosti ale postupovala v jeho prípade diskriminačne.

27. Sociálna poisťovňa vo vyjadrení k správnej žalobe uviedla, že zotrváva na tom, že preskúmané rozhodnutie je zákonné, vydané v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi a v súlade s účelom sledovaným zákonom a žiadala, aby správny súd správnu žalobu žalobcu zamietol. Zároveň upozornila, že obdobný prípad, týkajúci sa iného dieťaťa žalobcu, je riešený pod sp. zn. 26Sa/16/2019.

28. Nemocenské poistenie je jedným so subsystémov sociálneho poistenia, ktoré je upravené zákonom č. 461/2003 Z.z. Cieľom sociálneho poistenia je zabezpečiť zúčastneným osobám ochranu v období straty príjmu z ekonomickej činnosti v dôsledku vzniku zákonom predvídaných sociálnych udalostí, majúcich za následok nemožnosť výkonu práce alebo pokles pracovnej schopnosti resp. zníženia alebo stratu príjmu zo zárobkovej činnosti. Sociálne poistenie je systémom založeným na viacerých princípoch, okrem iných na princípe obligatórnosti a princípe solidárnosti. Účel nemocenského poistenia je vyjadrený v § 2 písm. a) zákona č. 461/2003 Z.z. Materské je nemocenskou dávkou, ktorá sa za podmienok ustanovených zákonom poskytuje z nemocenského poistenia. Je to opakujúca sa peňažná dávka, ktorá nahrádza mzdu alebo plat (resp. stratu príjmu) počas materskej, resp. rodičovskej dovolenky v prípade otca dieťaťa. Účelom materského je hmotné zabezpečenie žien, prípadne v určitých prípadoch aj mužov, v čase, keď nemôžu pracovať, t. j. keď spoločnosť uznáva, že nemajú pracovať pre pokročilé tehotenstvo a po pôrode v súvislosti so starostlivosťou o novonarodené dieťa, a z tohto dôvodu nemajú príjem.

29. Žalobca si uplatnil nárok na materské a jeho výplatu ako iný poistenec - otec dieťaťa, a to z poistného vzťahu dobrovoľne nemocensky poistenej osoby. Sociálna poisťovňa ďalej poukázala na ust. § 31 ods. 1 písm. a) a b) a ust. § 49 ods. 1 a 2 písm. d) zákona č. 461/2003 Z.z. s tým, že všeobecné podmienky nároku na nemocenské dávky dobrovoľne nemocensky poistenej osoby sú upravené v § 31 tohto zákona, a to podmienka existencie nemocenského poistenia, resp. plynutia ochranného doby, v deň vzniku dôvodu na poskytnutie dávky a zaplatenia poistného v ustanovenej lehote. Osobitné podmienky sú upravené v § 49 zákona č. 461/2003 Z.z. V prípade žalobcu Sociálna poisťovňa skúmala splnenie týchto osobitných podmienok:

- prevzatie dieťaťa do starostlivosti a starostlivosť o toto dieťa otcom dieťaťa, k čomu sa vyžaduje dohoda s matkou dieťaťa
- vek dieťaťa
- najmenej 270 dní nemocenského poistenia pred prevzatím dieťaťa do starostlivosti
- uplynutie 6 týždňov odo dňa pôrodu
- nepoberanie materského alebo rodičovského príspevku matkou dieťaťa.

30. Jednou z osobitných podmienok je podmienka prevzatia dieťaťa do starostlivosti a následného poskytovania starostlivosti tomuto dieťaťu. Sociálna poisťovňa zopakovala argumentáciu uvedenú v preskúmanom rozhodnutí a to, že podmienka prevzatia dieťaťa do starostlivosti a následného poskytovania starostlivosti tomuto dieťaťu je splnená vtedy, ak otec dieťaťa fakticky prevezme do starostlivosti a že spravidla ide o tú situáciu, kedy otec prerušuje svoju pracovnú činnosť, aby sa mohol o dieťa starať, aby sa matka mohla vrátiť do pracovného procesu. Teda otec preberá na seba tú časť starostlivosti o dieťa, ktorú do okamihu prevzatia poskytovala dieťaťu matka. Zopakovala aj to, že v týchto prípadoch je zároveň naplnený účel nemocenského poistenia vyjadrený v § 2 písm. a) zákona č. 461/2003 Z.z., spočívajúci v zabezpečení fyzickej osoby pre prípad straty alebo zníženia príjmu zo zárobkovej činnosti v dôsledku tehotenstva a materstva, resp. poskytovania starostlivosti dieťaťu v prípade iného poistenca.

31. Sociálna poisťovňa ďalej zopakovala argumentáciu, že samotná dohoda rodičov o prevzatí dieťaťa do starostlivosti otca nepreukazuje, resp. nepostačuje na preukázanie reálneho prevzatia dieťaťa do

starostlivosti. Dohoda rodičov dieťaťa o prevzatí otcom nie je hlavný úkon vo vzťahu k posudzovaniu nároku na materské a je to len predpoklad smerujúci k zabezpečeniu a vykonaniu starostlivosti o dieťa, ktorá opodstatňuje poberanie materského a ktorej zabezpečenie by malo byť primárne skúmané na určenie nároku na dávku.

32. Žalobca si ku dňu uplatnenia nároku na materské nevytvoril z pohľadu pracovných podmienok taký časový priestor, aby mohol oprávnene tvrdiť, že poskytuje starostlivosť o dieťa v širšom rozsahu ako pred jeho prevzatím do starostlivosti, a že prevzal časť starostlivosti o dieťa, ktorú dovtedy poskytovala matka dieťaťa.

33. K námietke týkajúcej sa neakceptovania pojmu starostlivosť o dieťa, definovanému v zákone č. 571/2009 Z.z., Sociálna poisťovňa uviedla, že materský a rodičovský príspevok sú úplne rozdielne dávky, čo do charakteru, účelu, za ktorým sú poskytované, podmienok ich poskytovania, ich právnej úpravy, oprávnených subjektov, ktorým sa dávka poskytuje, ako aj subjektu, ktorý tieto dávky vypláca. Materské je sociálnou dávkou poskytovanou Sociálnou poisťovňou z nemocenského poistenia za podmienok, ktoré upravuje výlučne zákon č. 461/2003 Z.z. a jeho účelom je kompenzácia straty príjmu, ktorá vznikla priamo poistencovi uplatňujúcemu si nárok na materské, v dôsledku tehotenstva, materstva, resp. tým, že prevzal dieťa do svojej starostlivosti a o toto dieťa sa následne skutočne stará. Rodičovský príspevok je štátnou dávkou, jeho podmienky upravuje zákon č. 571/2009 Z.z. a ako je uvedené v § 1 ods. 2 zákona č. 571/2009 Z.z., štát ním prispieva oprávnenej osobe na zabezpečenie riadnej starostlivosti o dieťa, rozhodovanie o ňom a jeho poskytovanie spadá do kompetencie úradu práce, sociálnych vecí a rodiny. Tieto dve dávky si nemožno zamieňať, resp. vzťahovať podmienky jednej dávky na druhú. Medzi zákonom č. 461/2003 Z.z. a zákonom č. 571/2009 Z.z. neexistuje vzťah generálneho predpisu voči špeciálnemu, umožňujúci vzájomné prelínanie týchto úprav. Nie je daný právny základ pre analogické použitie ustanovení zákona č. 571/2009 Z.z., resp. iného špeciálneho predpisu na materské, ako sa domnieva žalobca.

34. Nie je tak dôvod ani na opodstatnenie analogickej aplikácie pri pojmoch „starostlivosť“, použitom v zákone č. 571/2009 Z.z., a „riadna starostlivosť“, definovanom v zákone č. 461/2003 Z.z. Ak by bol chcel zákonodarca, aby sa uplatnila aj na účely nároku na materské definícia riadnej starostlivosti, ktorá je použitá v osobitnom predpise, bol by to do zákona uviedol tak, ako je to uvedené pri osobnom rozsahu dôchodkového poistenia (§ 15 ods. 1 písm. c) a d) zákona č. 461/2003 Z.z. Argumentum a contrario tým, že zákon č. 461/2003 Z.z. v jednej časti zákona odkazuje pri pojme „riadna starostlivosť“ na zákon č. 571/2009 Z.z. a pri pojme „starostlivosť“ v súvislosti s uplatňovaním nároku na materské nie, je zjavné, že v tomto druhom prípade sa obsah pojmu riadna starostlivosť, ako ju pozná zákon č. 571/2009 Z.z., v súvislosti s posudzovaním nároku na materské aplikovať nemá.

35. Zákon č. 571/2009 Z.z. používa pojem „zabezpečuje“, ktorý pripúšťa aj iný spôsob obstarania, zadováženia starostlivosti a § 49 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. pracuje s pojmom „prevezme“ a „stará sa“. Vzhľadom k použitým rozdielnym pojmom podľa Sociálnej poisťovne pojem starostlivosť treba vykladať ako osobnú starostlivosť, ktorú pre odkázanosť dieťaťa je povinný poskytovať rodič dieťaťa, ktorý si uplatňuje nárok na materské.

36. Povinnosť sústavne a dôsledne sa starať o výchovu, zdravie, výživu a všestranný vývin maloletého dieťaťa je rodičovskou povinnosťou, ktorú majú obaja rodičia dieťaťa a túto povinnosť ukladá rodičom ust. § 28 ods. 1 písm. a) zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Samotná skutočnosť, že žalobca si plní rodičovské povinnosti vo vzťahu k svojmu dieťaťu, sama o sebe nezakladá nárok na materské.

37. K námietke týkajúcej sa diskriminačného postupu Sociálna poisťovňa uviedla, že posudzuje a rozhoduje o všetkých zákonných podmienkach individuálne, pričom prihliada na všetky okolnosti jednotlivého prípadu a na všetky ustanovenia zákona č. 461/2003 Z.z., ktoré súvisia s konkrétnym prípadom, a zároveň berie tieto ustanovenia ako jeden celok a vo vzájomnej súvislosti. Súčasne dbá na účel sledovaný zákonom.

38. Rozdielna rozhodovacia prax Sociálnej poisťovne nie je v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania a tento názor potvrdzuje aj Slovenské národné stredisko pre ľudské práva vo svojom odbornom stanovisku zo dňa 30.01.2019. Ďalej Sociálna poisťovňa poukázala na stanovisko Generálnej

prokuratúry SR zo dňa 01.04.2019, v ktorom bolo uvedené, že súčasné poberanie materského a príjmu vyplácaného zamestnávateľom v nezmenenej výške za nezmenený pracovný čas je v rozpore s účelom nemocenského poistenia a považuje sa za obchádzanie zákona.

39. Ďalej Sociálna poisťovňa poukázala na rozhodnutie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 24Sa/6/2019 zo dňa 20.06.2019 a sp. zn. 30Sa/5/2019 zo dňa 26.09.2019, na rozsudok Krajského súdu v Nitre sp. zn. 23Sa/24/2019 zo dňa 23.09.2019, na rozsudky Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 25Sa/25/2019 zo dňa 12.09.2019, sp. zn. 18Sa/25/2019 zo dňa 09.10.2019, sp. zn. 18Sa/26/2019 zo dňa 14.11.2019 a sp. zn. 18Sa/36/2019 zo dňa 12.12.2019, na rozsudky Krajského súdu v Trnave sp. zn. 20Sa/11/2019 zo dňa 29.11.2019 a sp. zn. 43Sa/9/2019 zo dňa 16.12.2019 a na rozsudky Krajského súdu v Žiline sp. zn. 24Sa/5/2019 zo dňa 23.09.2019, sp. zn. 28Sa/14/2019 zo dňa 10.12.2019 a sp. zn. 28Sa/23/2019 zo dňa 07.01.2020.

40. Pokiaľ žalobca poukazoval na iné závery v rozhodnutiach krajských súdov, tieto boli napadnuté kasačnými sťažnosťami a zatiaľ nebolo o kasačných sťažnostiach Najvyšším súdom SR rozhodnuté.

41. V replike žalobca zopakoval, že Sociálna poisťovňa postupovala pri posudzovaní jeho prípadu v rozpore so zákonom. Zotrvával na argumentácii, že splnil tak všeobecné ako aj osobitné podmienky pre uplatnený nárok na materské. Žalovaná uvádza, že sociálne poistenie je systémom založeným na princípoch ako je napr. princíp obligatórnosti, a teda povinného prispievania do sociálneho systému, čo sa ale na prípad žalobcu nevzťahuje, keďže je dobrovoľne nemocensky poistenou osobou a aj z tohto tvrdenia vyplýva, že Sociálna poisťovňa vykonáva rozhodnutia tzv. „od stola“ a neberie do úvahy individuálne okolnosti prípadov.

42. Sociálna poisťovňa žiadnym spôsobom neskúmala, či žalobca prevzal dieťa do starostlivosti fakticky alebo formálne, rovnako ani neskúmala, akú časť starostlivosti poskytovala pred prevzatím dieťaťa matka. Matka sa vrátila do pracovného procesu.

43. Sociálna poisťovňa tvrdí, že pokiaľ otec dieťaťa naďalej vykonáva zárobkovú činnosť v plnom rozsahu a dieťaťu je starostlivosť poskytovaná inou fyzickou alebo právnickou osobou, nemôžu takúto situáciu považovať za prevzatie dieťaťa do starostlivosti otca. Z tohto tvrdenia vyplýva, že dieťa nesmie otec ani dočasne ponechať v opatere starým rodičom, aby bol podľa Sociálnej poisťovne iným poistencom, čo však v zákone uvedené nie je.

44. Žalobca zopakoval, že nie je zrejmé, akým spôsobom skúma Sociálna poisťovňa reálne prevzatie a reálnu starostlivosť o dieťa, keďže v jeho prípade bolo rozhodnuté na základe niekoľkých informácií a Sociálna poisťovňa sa nezaujímala o všetky okolnosti prípadu.

45. Sociálna poisťovňa vo vyjadrení k správnej žalobe prezentuje svoj vlastný, ničím nepodložený výklad zákona v oblasti starostlivosti o dieťa a nerešpektuje výklad iných zákonov, napr. zákona č. 571/2009 Z.z., ktorý definuje, čo je riadna starostlivosť o dieťa. Na druhej strane Sociálna poisťovňa poukazuje na zákon č. 36/2005 Z.z., kde je definované, čo je povinnosťou rodiča, čo žalobcu vedie opätovne k tvrdeniu, že Sociálna poisťovňa si vykladá zákony účelovo.

46. Skutočnosť, že Sociálna poisťovňa postupuje v rozpore so zákonom potvrdzujú aj informácie na webovom portáli Sociálnej poisťovne, kde Sociálna poisťovňa v sekcii dobrovoľne poistený uvádza definície dobrovoľného poistenia a tie podmienky nároku na materské, ktoré žalobca splnil, a aj napriek tomu mu nebolo materské priznané.

47. Pokiaľ Sociálna poisťovňa poukázala na rozsudky súdov, kde bola uznaná jej argumentácia, tak z pohľadu žalobcu sú tieto irelevantné, nakoľko samotná Sociálna poisťovňa uviedla, že každý jeden prípad skúma a vyhodnocuje individuálne. Sociálna poisťovňa jeho prípad ale absolútne individuálne neriešila. Keby Sociálna poisťovňa skúmala jeho prípad individuálne, zistila by, že vykonáva služobné činnosti aj v nočných zmenách, a teda počas aktívnej časti dňa zabezpečuje starostlivosť o dieťa v plnom rozsahu.

48. Na prejednanie veci správny súd nariadil pojednávanie podľa § 107 ods. 1 písm. a) Správneho súdneho poriadku (ďalej aj len „SSP“). Na pojednávaní pred správnym súdom sa účastníci konania vyjadrili v zhode s obsahom ich písomných prednesov.

49. Správna žaloba žalobcu je osobitným druhom správnej žaloby, konkrétne správnu žalobou fyzickej osoby v sociálnej veci. Tento typ správnej žaloby je upravený v tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku. V zmysle § 134 ods. 1 SSP je správny súd viazaný rozsahom a dôvodmi správnej žaloby, ak ďalej nie je ustanovené inak. Výnimky z tohto pravidla sú vymedzené v § 134 ods. 2 SSP, pričom podľa § 134 ods. 2 písm. d) správny súd nie je viazaný rozsahom a dôvodmi správnej žaloby, ak ide o veci podľa § 6 ods. 2 písm. c), ak je žalobcom fyzická osoba. Z ust. § 6 ods. 2 písm. c) SSP vyplýva, že ide o správnu žalobu v sociálnych veciach. Aj v zmysle § 203 ods. 2 SSP pri správnej žalobe v sociálnych veciach fyzickej osoby nie je správny súd viazaný žalobnými bodmi. Správny súd preto preskúmal správnu žalobou napadnuté rozhodnutia orgánov Sociálnej poisťovne a postup, ktorý ich vydaniu predchádzal, nielen v rozsahu a z dôvodov správnej žaloby, ale v celom rozsahu. Správny súd nezistil na základe námietok prednesených v správnej žalobe, a ani mimo žalobných bodov, v postupe a v rozhodnutiach orgánov Sociálnej poisťovne dôvody nezákonnosti, preto správnu žalobu ako nedôvodnú podľa § 190 SSP zamietol.

50. Podľa § 2 ods. 1 a 2 SSP; (1) V správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

(2) Každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

51. Podľa § 6 ods. 1 SSP; správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

52. Podľa § 6 ods. 2 písm. c) SSP; správne súdy rozhodujú v konaniach o správnych žalobách v sociálnych veciach.

53. Podľa § 134 SSP; (1) Správny súd je viazaný rozsahom a dôvodmi žaloby, ak nie je ďalej ustanovené inak.

(2) Správny súd nie je viazaný rozsahom a dôvodmi žaloby, ak

a) rozhodnutie orgánu verejnej správy alebo opatrenie orgánu verejnej správy bolo vydané na základe neúčinného právneho predpisu,

b) rozhodnutie alebo opatrenie vydal orgán, ktorý na to nebol podľa zákona oprávnený,

c) ide o veci podľa § 192,

d) ide o veci podľa § 6 ods. 2 písm. c), ak je žalobcom fyzická osoba,

e) ide o veci podľa § 6 ods. 2 písm. d),

f) vec súvisí s ochranou práv spotrebiteľa.

54. Podľa § 199 ods. 1 písm. a) SSP; sociálnymi vecami sa na účely tohto zákona rozumie rozhodovanie Sociálnej poisťovne.

55. Podľa § 203 ods. 2 SSP; pri správnej žalobe fyzickej osoby nie je správny súd viazaný žalobnými bodmi.

56. Podľa § 1 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z.; tento zákon vymedzuje sociálne poistenie, upravuje rozsah sociálneho poistenia, právne vzťahy pri vykonávaní sociálneho poistenia, organizáciu sociálneho poistenia, financovanie sociálneho poistenia, dozor štátu nad vykonávaním sociálneho poistenia, konanie vo veciach sociálneho poistenia a konanie vo veciach vymáhania pohľadávok.

57. Podľa § 2 zákona č. 461/2003 Z.z.; sociálne poistenie podľa tohto zákona je

- a) nemocenské poistenie ako poistenie pre prípad straty alebo zníženia príjmu zo zárobkovej činnosti a na zabezpečenie príjmu v dôsledku dočasnej pracovnej neschopnosti, tehotenstva a materstva,
- b) dôchodkové poistenie, a to
 1. starobné poistenie ako poistenie na zabezpečenie príjmu v starobe a pre prípad úmrtia,
 2. invalidné poistenie ako poistenie pre prípad poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v dôsledku dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu poistenca a pre prípad úmrtia,
- c) úrazové poistenie ako poistenie pre prípad poškodenia zdravia alebo úmrtia v dôsledku pracovného úrazu, služobného úrazu (ďalej len "pracovný úraz") a choroby z povolania,
- d) garančné poistenie ako poistenie pre prípad platobnej neschopnosti zamestnávateľa na uspokojovanie nárokov zamestnanca, na úhradu odmeny a výdavkov predbežného správcu podľa osobitného predpisu a na úhradu povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie (ďalej len "príspevky na starobné dôchodkové sporenie") nezaplatených zamestnávateľom do základného fondu príspevkov na starobné dôchodkové sporenie,
- e) poistenie v nezamestnanosti ako poistenie pre prípad straty príjmu z činnosti zamestnanca v dôsledku nezamestnanosti a na zabezpečenie príjmu v dôsledku nezamestnanosti.

58. Podľa § 13 ods. 1 zákona č.461/2003 Z.z.; z nemocenského poistenia sa za podmienok ustanovených týmto zákonom poskytujú nemocenské dávky, a to

- a) nemocenské,
- b) ošetrovné,
- c) vyrovnávací dávka,
- d) materské.

59. Podľa § 31 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z.; Povinne nemocensky poistená samostatne zárobkovo činná osoba a dobrovoľne nemocensky poistená osoba majú nárok na nemocenskú dávku, ak tento zákon neustanovuje inak, ak

- a) splnili podmienky ustanovené na vznik nároku na nemocenskú dávku počas trvania nemocenského poistenia a
- b) zaplatili poistné na nemocenské poistenie najneskôr v posledný deň kalendárneho mesiaca, v ktorom vznikol dôvod na poskytnutie nemocenskej dávky, za obdobie od prvého vzniku nemocenského poistenia povinne nemocensky poistenej samostatne zárobkovo činne osoby a dobrovoľne nemocensky poistenej osoby do konca kalendárneho mesiaca predchádzajúceho kalendárnemu mesiacu, v ktorom vznikol dôvod na poskytnutie nemocenskej dávky, najviac za obdobie posledných päť rokov predchádzajúcich kalendárnemu mesiacu, v ktorom vznikol dôvod na poskytnutie nemocenskej dávky; podmienka zaplata poistného na nemocenské poistenie sa považuje za splnenú, ak suma dlžného poistného na nemocenské poistenie je v úhrne nižšia ako 5 eur.

60. Podľa § 49 ods. 1 a 2 zákona č. 461/2003 Z.z.; (1) Iný poistenec, ktorý prevzal dieťa do starostlivosti a ktorý sa o toto dieťa stará, má nárok na materské odo dňa prevzatia dieťaťa do starostlivosti v období 28 týždňov od vzniku nároku na materské. Osamelý iný poistenec, ktorý sa stará o dieťa prevzaté do svojej starostlivosti, má nárok na materské v období 31 týždňov od vzniku nároku na materské a iný poistenec, ktorý prevzal do starostlivosti dve alebo viac detí a aspoň o dve z nich sa stará, má nárok na materské 37 týždňov od vzniku nároku na materské. Iný poistenec má nárok na materské najdlhšie do dovŕšenia troch rokov veku dieťaťa, ak v posledných dvoch rokoch pred prevzatím dieťaťa do starostlivosti bol nemocensky poistený najmenej 270 dní.

(2) Iný poistenec, ktorý prevzal dieťa do starostlivosti, je

- a) otec dieťaťa, ak matka dieťaťa zomrela,
- b) otec dieťaťa, ak sa podľa lekárskeho posudku matka o dieťa nemôže starať alebo nesmie starať pre svoj nepriaznivý zdravotný stav, ktorý trvá najmenej jeden mesiac, a matka nepoberá materské alebo rodičovský príspevok, s výnimkou, keď dieťa bolo zverené matke rozhodnutím súdu,
- c) manžel matky dieťaťa, ak sa matka podľa lekárskeho posudku o dieťa nemôže starať alebo nesmie starať pre svoj nepriaznivý zdravotný stav, ktorý trvá najmenej jeden mesiac, a matka nepoberá materské alebo rodičovský príspevok,
- d) otec dieťaťa po dohode s matkou dieťaťa, najskôr po uplynutí šiestich týždňov odo dňa pôrodu, a matka nepoberá materské na to isté dieťa alebo rodičovský príspevok,
- e) manželka otca dieťaťa, ak sa stará o dieťa, ktorého matka zomrela, alebo
- f) fyzická osoba, ak sa stará o dieťa na základe rozhodnutia príslušného orgánu.

61. Žiadosťou č. B1133785 zo dňa 30.12.2019 si žalobca uplatnil nárok na materské ako dobrovoľne nemocensky poistená osoba podľa zákona č. 461/2003 Z.z. K žiadosti doložil dohodu o prevzatí dieťaťa W. N. do starostlivosti, uzavretú s matkou dieťaťa, ako aj čestné vyhlásenie, že matka maloletého dieťaťa nepoberá rodičovský príspevok na dieťa. Žalobca taktiež pobočke Sociálnej poisťovne doručil čestné vyhlásenie, že je sociálne zabezpečený na základe zákona č. 328/2002 Z. z. a že jeho sociálne zabezpečenie vykonáva Ústav pre výkon väzby a Ústav pre výkon trestu odňatia slobody Banská Bystrica. Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Banská Bystrica v podaní zo dňa 20.01.2020 potvrdil, že manželka žalobcu požiadala o odňatie príspevku na starostlivosť o dieťa W. N. od 30.12.2019, príspevok úrad odňal od 01.01.2020 a nárok na príspevok zanikol 30.12.2019. Na základe žiadosti Sociálnej poisťovne Ústav na výkon väzby a Ústav na výkon trestu odňatia slobody Banská Bystrica oznámil Sociálnej poisťovni podaním zo dňa 03.02.2020, že žalobca nemá v zmysle § 152 zákona č. 73/1998 Z.z. udelenú rodičovskú dovolenku, nepožiadal o úpravu času služby v týždni a od 01.06.2014 až do doby zaslania odpovede bol zaradený vo funkcii zástupca vedúceho zmeny úseku strážnej činnosti oddelenia ochrany. Taktiež bol zaslaný výkaz služobnej činnosti za mesiace december 2019 a január 2020. Žalobca na základe výzvy Sociálnej poisťovne tiež oznámil, že počas výkonu zárobkovej činnosti sa o dieťa starajú starí rodičia a on sa po dohode s priamym nadriadeným snaží upraviť služby tak, mohol zabezpečovať starostlivosť o dieťa v plnom rozsahu.

62. Zákon č. 461/2003 Z. z. upravuje sociálne poistenie, ktorým podľa § 2 tohto zákona je nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie, garančné poistenie a poistenie v nezamestnanosti. Nemocenské poistenie je podľa § 2 písm. a) zákona č. 461/2003 Z.z. poistenie pre prípad straty alebo zníženia príjmu zo zárobkovej činnosti a poistenie na zabezpečenie príjmu v dôsledku dočasnej pracovnej neschopnosti, tehotenstva alebo materstva. Jednou z dávok nemocenského poistenia je podľa § 13 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. aj materské. Všeobecné podmienky nároku na nemocenské dávky povinne nemocensky poistenej samostatne zárobkovo činné osoby a dobrovoľne nemocensky poistenej osoby sú upravené v § 31 zákona č. 461/2003 Z. z. Konkrétne osobitné podmienky nároku na materské sú upravené v § 48 až 53 zákona č. 461/2003 Z.z. Materské je opakujúcou sa peňažnou dávkou, poskytovanou zo systému nemocenského poistenia, ktorá sa poskytuje počas zákonom určeného obdobia, a jeho účelom je zabezpečiť, a teda nahradiť príjem počas materskej dovolenky matky, resp. rodičovskej dovolenky v prípade iného poistenca ako je matka dieťaťa, počas ktorej iný poistenec prevzal starostlivosť o dieťa, ktorú dieťaťu poskytovala matka.

63. V prejednávanej veci je žalobca príslušníkom Zboru väzenskej a justičnej stráže a jeho sociálne zabezpečenie sa nespravuje zákonom č. 461/2003 Z.z. (upravujúcim všeobecný systém sociálneho zabezpečenia), ale zákonom č. 328/2002 Z.z. (upravujúcim osobitný systém sociálneho zabezpečenia). Žalobca sa stal účastným vo všeobecnom systéme nemocenského poistenia na základe jeho prihlásenia ako dobrovoľne nemocensky poistená osoba. Vo veci nebolo medzi účastníkmi konania sporné, že žalobca je dobrovoľne nemocensky poistenou osobou a že z podmienok stanovených v zákone č. 461/2003 Z.z. žalobca splnil tieto podmienky : vek dieťaťa, uplynutie 6 týždňov odo dňa pôrodu, najmenej 270 dní nemocenského poistenia pred prevzatím dieťaťa do starostlivosti, nepoberanie materského alebo rodičovského príspevku matkou dieťaťa. Spornou sa medzi účastníkmi konania stalo vyhodnotenie splnenia podmienky prevzatia dieťaťa do starostlivosti otca - žalobcu.

64. Pokiaľ žalobca v správnej žalobe poukázal na obsah preskúmaných rozhodnutí a všeobecne namietal, že správnu žalobou napadnuté rozhodnutia sú nesprávne, diskriminačné a nezákonné a on všetky podmienky stanovené v 49 ods. 1 a 2 písm. d) zákona č. 461/2003 Z.z. splnil v plnom rozsahu, tak takto prednesená námietka je nekonkrétne a všeobecná, pretože žalobca takto prednesenou žalobnou námietkou, bez konkrétnej skutkovej a právnej argumentácie, nijako nerozporuje závery, ku ktorým orgány Sociálnej poisťovne dospeli.

65. Žalobca uviedol, že v dôsledku nezákonného rozhodnutia Sociálnej poisťovne dochádza v jeho rodine k závažným stratám na príjme a že matka dieťaťa od 24.09.2019 začala pracovať na hlavný skrátený pracovný pomer, z čoho je zrejmé, že musel prevziať pomernú časť starostlivosti o dieťa. K tomuto bodu správnej žaloby je potrebné uviesť, že žalobca v konaní pred orgánmi Sociálnej poisťovne neprodukoval dôkaz o to, že matka dieťaťa začala pracovať, a ani nenavrhol vykonanie takéhoto dôkazu zo strany Sociálnej poisťovne z jej evidenčných záznamov. Je ale potrebné uviesť, že ani skutočnosť, že matka dieťaťa začala pracovať, sama o sebe nepreukazuje prevzatie reálnej starostlivosti otcom dieťaťa. Matka dieťaťa začala podľa tvrdenia žalobcu pracovať na skrátený pracovný pomer od 24.09.2019

a žalobca tvrdil, že prevzal starostlivosť o dieťa k 30.12.2019, teda k dátumu, ktorý bezprostredne nenadväzuje na dátum, ku ktorému sa podľa tvrdenia žalobcu matka dieťaťa vrátila do pracovného procesu.

66. Pokiaľ žalobca poukazoval na to, že všeobecné aj osobitné podmienky nároku na materské stanovené v § 31 ods. 1 písm. a) a b) a v § 49 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. splnil, tieto žalobné námietky správny súd nepovažuje za dôvodné. V preskúvaných rozhodnutiach Sociálnej poisťovne sú uvedené preskúmateľné závery o tom, ktoré zo všeobecných a osobitných podmienok považovali orgány Sociálnej poisťovne za splnené. Ako nesplnená bola vyhodnotená podmienka prevzatia dieťaťa do starostlivosti žalobcu, teda preukázanie, že žalobca prevzal tú časť starostlivosti, ktorú dieťaťu poskytovala matka. Žalobca predložil dohodu uzavretú s matkou dieťaťa a čestné vyhlásenia. Potvrdením príslušného úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, vyžiadaného Sociálnou poisťovňou, bolo preukázané, že matke dieťaťa bol od 01.01.2020 odňatý rodičovský príspevok. Sociálna poisťovňa pobočka ako orgán verejnej správy 1. stupňa požiadala o vyjadrenie aj Ústav na výkon väzby a Ústav na výkon trestu odňatia slobody Banská Bystrica, z vyjadrenia ktorého vyplynulo, že žalobca nepožiadaval o rodičovskú dovolenku podľa zákona č. 73/1998 Z.z. a nepožiadaval ani o úpravu času služby v týždni. Týmto Sociálnou poisťovňou obstaraným dôkazom teda nebolo preukázané, že by zo strany žalobcu boli vytvorené podmienky pre to, aby mohol reálne prevziať tú časť starostlivosti, ktorú dieťaťu poskytovala matka. Žalobca neprodukoval v administratívnom konaní vedenom pred orgánmi Sociálnej poisťovne dôkazy o tom, ako sa zmenil rozsah výkonu jeho služby, teda rozsah služobného pracovného času po prevzatí dieťaťa do jeho starostlivosti, a dôkazmi obstaranými Sociálnou poisťovňou úprava pracovných podmienok žalobcu nebola preukázaná. Z tohto dôvodu považuje správny súd závery uvedené v preskúvaných rozhodnutiach za správne.

67. Žalobca v ďalšom bode správnej žaloby vyčítal orgánom Sociálnej poisťovne, že nebolo dostatočne skúmané to, či prevzal dieťa do starostlivosti, že išlo len o formálne skúmanie a nie reálne skúmanie splnenia tejto podmienky. Poukazoval aj na to, že bol dňa 13.02.2020 vyzvaný na vyjadrenie k tomu, kto sa stará o dieťaťa v čase, keď vykonáva zárobkovú činnosť, a že vyjadrenie doručil dňa 21.02.2020, čo bol piatok, a už v pondelok dňa 24.02.2020 bolo vydané rozhodnutie. Z ustanovenia § 195 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. vyplýva pre organizačnú zložku Sociálnej poisťovne povinnosť postupovať pred vydaním rozhodnutia tak, aby presne a úplne zistila skutočný stav vecí a na ten účel obstarala podklady na rozhodnutie. Sociálna poisťovňa pobočka vykonala úkony smerujúce k úplnému zisteniu skutkového stavu, nakoľko požiadala o vyjadrenie k podstatným skutočnostiam Ústav na výkon väzby a Ústav na výkon trestu odňatia slobody Banská Bystrica, ktorý je orgánom vykonávajúcim sociálne zabezpečenie žalobcu v zmysle zákona č. 328/2002 Z.z., ako aj príslušný úrad práce, sociálnych vecí a rodiny. Rovnako bol vyzvaný na vyjadrenie aj samotný žalobca. Tieto úkony jednoznačne smerovali k zisteniu úplného stavu vecí. V tejto súvislosti nemožno navyše opomenúť, že dávkové konanie sa v zmysle § 184 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. začína na základe písomnej žiadosti fyzickej osoby, ktorá si uplatňuje nárok na dávku a jej výplatu, a podľa odseku 5 tohto ustanovenia je aj fyzická osoba, uplatňujúca si nárok na dávku a na jej výplatu, povinná preukázať skutočnosti rozhodujúce nárok na dávku a jej výplatu spôsobom určeným Sociálnou poisťovňou. Žalobca neprodukoval v konaní pred orgánmi Sociálnej poisťovne také dôkazy alebo návrhy na vykonanie dôkazov, ktorými by preukázal alebo poukázal, že dieťa do reálnej starostlivosti prevzal a že prebral tú časť starostlivosti, ktorú dieťaťu poskytovala matka dieťaťa, čo Sociálna poisťovňa žiadala preukázať. Žalobca v konaní pred orgánmi Sociálnej poisťovne nepredniesol ani konkrétne skutkové tvrdenia, ktoré by mali objasniť prevzatie starostlivosti o dieťaťa a obsah reálnej starostlivosti o dieťa. V konaní pred správnym súdom žalobca na viacerých miestach správnej žaloby vyjadruje všeobecný nesúhlas so závermi obsiahnutými v rozhodnutiach Sociálnej poisťovne, avšak opätovne neprednáša ani žiadnu skutkovú argumentáciu, týkajúcu sa prevzatia a realizácie starostlivosti o dieťa, ktorú by bolo možné konfrontovať so závermi prijatými v administratívnom konaní v preskúvaných rozhodnutiach. Samotná dohoda a čestné vyhlásenia deklarujú, že žalobca prevzal dieťa do starostlivosti, ale z ich obsahu nie je možné vyvodiť konkrétne skutkové závery vo vzťahu k reálnemu obsahu starostlivosti o dieťa. Ani tým, že žalobca doručil svoje vyjadrenie na výzvu Sociálnej poisťovne dňa 21.02.2020 a dňa 24.02.2020 bolo vydané orgánom verejnej správy 1. stupňa rozhodnutie, nedošlo k zásahu do práv žalobcu a nesvedčí to o formálnom prístupe Sociálnej poisťovne. Uvedené vyjadrenie žalobcu bolo Sociálnou poisťovňou, pobočkou Banská Bystrica, ako orgánom verejnej správy 1. stupňa, v jej rozhodnutí vyhodnotené aj vo vzájomnej súvislosti s inými dôkazmi, toto rozhodnutie žalobca napadol riadnym opravným prostriedkom,

a Sociálna poisťovňa, ústredie sa s odvolacími námietkami riadne a preskúmateľne vysporiadala v rozhodnutí vydanom v odvolacom konaní.

68. Žalobca v správnej žalobe a aj na pojednávaní pred správnym súdom namietal, že nemusel žiadať o rodičovskú dovolenku a ani o úpravu služobného času, pretože je zástupcom vedúceho zmeny a vedel si služobný čas rozvrhnúť tak, aby sa mohol o dieťa starať. K tejto námietke je potrebné uviesť, že žalobca o tomto svojom tvrdení neprodukoval žiaden dôkaz, a to ani v administratívnom konaní a ani v konaní pred správnym súdom. Nemožno a priori vylúčiť takú situáciu, že by úprava služobného času neumožňovala prevzatie starostlivosti o dieťa, avšak žalobca ním tvrdené skutočnosti v tomto smere predloženými dôkazmi nepreukázal. Na základe výzvy Sociálnej poisťovne Ústav na výkon väzby a Ústav na výkon trestu odňatia slobody Banská Bystrica predložil výkazy služobnej činnosti za mesiace december 2019 a január 2020. Tieto Sociálna poisťovňa vyhodnotila tak, že z nich nevyplýva, že by zo strany žalobcu došlo k úprave služobného času, aby mohol reálne prevziať starostlivosť o dieťa. S takýmto vyhodnotením dôkazu sa stotožňuje aj správny súd. Pokiaľ žalobca na pojednávaní pred správnym súdom poukazoval na to, že mal aj dovolenku, nočné zmeny a pracoval cez víkendy, a taktiež na to, že z iného konania vedeného pred správnym súdom, konkrétne z rozsudku, sa dozvedel, že výkazy o pracovnej činnosti nie sú správne „čítané“, teda že z nich nie sú vyvodzované správne údaje, ani tieto námietky nie sú dôvodné. Z predložených výkazov o rozsahu služobnej činnosti podľa správneho súdu nevyplýva, že by došlo k úprave služobného času v súvislosti s prevzatím starostlivosti o dieťa. Pokiaľ žalobca poukazoval na to, že čerpal aj dovolenku, táto podľa výkazov bola čerpaná v mesiaci decembri 2019 a k prevzatiu starostlivosti o dieťa malo dôjsť od 30.12.2019. V januári 2020, kedy mal prevziať starostlivosť o dieťa, dovolenku nečerpal.

69. Žalobca ďalej namietal, že pojem starostlivosti o dieťa nie je v zákone č. 461/2003 Z.z. zadefinovaný a je na mieste analogické použitie definície obsiahnutej v zákone č. 571/2009 Z.z. Ani táto argumentácia žalobcu nie je na mieste a správny súd odkazuje na závery obsiahnuté v rozhodnutí Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Sžsk/17/2021 zo dňa 30.06.2021, v ktorom najvyšší súd zaujal stanovisko k obdobnej námietke: „Pokiaľ v tomto smere žalobca odkazoval na definíciu starostlivosti o dieťa plynúcu z § 3 ods. 3 a 4 zákona č. 571/2009 Z.z. v znení účinnom od 01. januára 2011, v zmysle ktorého sa podmienka riadnej starostlivosti o dieťa považuje za splnenú, ak oprávnená osoba „zabezpečuje“ riadnu starostlivosť o dieťa osobne, alebo inou plnoletou fyzickou, alebo právnickou osobou, najvyšší súd uvádza, že zákon č. 461/2003 Z.z. v príslušnom ustanovení § 49 ods. 1 používa pojem „prevziať“ starostlivosť s dodatkom „a ktorý sa o toto dieťa stará“ a nie pojem „zabezpečiť“ starostlivosť, čo je nutné rozlišovať, keďže pojem „zabezpečiť“ je pojmom obsahovo širším, a teda môže zahŕňať aj starostlivosť o dieťa aj prostredníctvom iných osôb než sú samotní rodičia dieťaťa (porovnaj znenie § 3 ods. 1 písm. a/, 3 a 4 zákona č. 571/2009 Z.z. účinné do 31. decembra 2010). Rovnako najvyšší súd považuje za potrebné uviesť, že materské ako nemocenská dávka vyplácaná na základe nemocenského poistenia sa spravuje inými pravidlami než rodičovský príspevok majúci charakter štátnej sociálnej dávky. Systém sociálneho zabezpečenia v Slovenskej republike je totiž založený na troch pilieroch, ktorými sú poisťovací systém, systém štátnej sociálnej podpory a systém sociálnej pomoci. Poisťovací systém je príspevkovým systémom viažucim sa na výkon ekonomickej činnosti umožňujúcej fyzickej osobe byť poistencom, a teda aj plniť si povinnosti súvisiace s odvodovými povinnosťami pre prípad vzniku sociálnej udalosti, v dôsledku ktorej dochádza k strate výkonu zárobkovej činnosti. Účastník poistného vzťahu má teda nárok na dávku za predpokladu, že si platí poistné, prípadne za neho platí poistné štát (napríklad poistné na starobné poistenie, nemocenské poistenie). V tomto systéme sa uplatňuje predovšetkým princíp zásluhovosti. Systém štátnej sociálnej podpory (pod ktorý možno zaradiť aj rodičovský príspevok) je systém, v rámci ktorého, ak nastane určitá a štátom uznaná sociálna situácia sa poskytnú štátne dávky. Na rozdiel od poisťovacieho systému sa nevyžaduje plnenie odvodovej povinnosti, nárok na tento typ dávky nie je podmienený účasťou na sociálno-poisťovacích právnych vzťahoch a ani príjmovými pomermi oprávnených osôb; platí zásada rovnakého zabezpečenia pre všetkých. Len pre úplnosť, najvyšší súd uvádza, že tretí pilier tvorí systém sociálnej pomoci vychádzajúci predovšetkým z príjmových pomerov, ide o tzv. testované dávky poskytované tým osobám, ktoré to vzhľadom na svoju sociálnu a ekonomickú situáciu reálne potrebujú. Účel tohto systému spočíva v sociálnej pomoci a to tak, aby príjemcu tejto pomoci a jeho spoločenské prostredie čo možno najviac podnecovali k aktívnemu riešeniu nepriaznivej tak sociálnej ako aj materiálnej situácie. V tomto type systému sa uplatňuje princíp subsidiarity, čo znamená, že sociálna pomoc sa poskytne iba tomu, kto si nevie pomôcť sám alebo nedostáva potrebnú pomoc z inej strany. Zároveň dotvára systém náhradných zdrojov a je založená na preukázaní nielen jej opodstatnenosti (potrebnosti), ale zároveň aj na preukázaní chýbajúcej schopnosti zabezpečiť sa

vlastným pričinením. Sociálna pomoc je financovaná zo štátneho rozpočtu pre osoby so zdravotným postihnutím a osoby v hmotnej núdzi na základe životného minima, ktoré je upravené v zákone č. 601/2003 Z.z. o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov.“

70. V uvedenom rozhodnutí zároveň najvyšší súd vyslovil požiadavku, že iný poistenec, ktorý dieťa prevzal do starostlivosti, sa o toto dieťa musí starať osobne, v opačnom prípade sa uzavretá dohoda medzi iným poistencom a matkou dieťaťa podľa § 49 ods. 2 písm. d) zákona č. 461/2003 Z.z. bude považovať za vyslovene formálnu. Správny súd poukazuje v tejto súvislosti na závery, v ktorých najvyšší súd uviedol, že : „... starostlivosť o dieťa musí byť založená na reálnom základe, t.j. iný poistenec sa musí o dieťa osobne starať, pričom táto skutočnosť vyplýva jednak zo samotnej dikcie § 49 ods. 1 veta prvá zákona č. 461/2003 Z.z., podľa ktorého iný poistenec na základe dohody s matkou „prevezme“ dieťa do starostlivosti, a ktorý sa o toto dieťa stará, čo treba vykladať tak, že iný poistenec čo do starostlivosti o dieťa zaujme miesto po matke (nahradí ju) a jednak z § 51 zákona č. 461/2003 Z.z., ktoré rieši prerušenie starostlivosti o dieťa a s ním spojený zánik nároku na materské v prípade, ak sa poistenec podľa lekárskeho posudku nemôže alebo nesmie starať o dieťa pre svoj nepriaznivý zdravotný stav, prípadne z iných dôvodov. Ak by postačovala iba formálna starostlivosť o dieťa na základe dohody rodičov dieťaťa, respektíve starostlivosť zabezpečovaná inou osobou, ustanovenie § 51 zákona č. 461/2003 Z.z. by stratilo svoje opodstatnenie.“ Tieto závery najvyššieho súdu sú zároveň argumentáciou zodpovedajúcou námietky žalobcu, v ktorých namietal, že Sociálna poisťovňa nepostupovala v súlade so zákonom, ak vyžadovala preukázať, že fakticky prevzal tú časť starostlivosti o dieťaťa, ktorú do deklarovaneho prevzatia starostlivosti o dieťa poskytovala matka, resp. že žiadala preukázať úpravu pracovných podmienok, ktoré umožňovali prevzatie dieťaťa do starostlivosti.

71. Správny súd poukazuje aj na to, že rozsudok Krajského súdu v Trnave sp. zn. 44Sa/5/2019 zo dňa 03.02.2020, na závery ktorého sa v správnej žalobe odvolával žalobca, bol zrušený Najvyšším súdom SR rozsudkom sp. zn. 9Sžsk/53/2020 zo dňa 30.06.2021.

72. Vo vzťahu k námietkam predneseným žalobcom správny súd poukazuje aj na vyššie citovaný rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Sžsk/17/2021 zo dňa 30.06.2021, v ktorom bola riešená skutkovo aj právne obdobná otázka ako v prípade žalobcu. Ďalej správny súd poukazuje aj na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 9Sžsk/74/2020 zo dňa 30.06.2021, sp. zn. 7Sžsk/84/2020 zo dňa 30.06.2021, sp. zn. 9Sžsk/36/2020 zo dňa 26.05.2021, sp. zn. 7Sžsk/52/2020 zo dňa 26.05.2021, sp. zn. 9Sžsk/42/2020 zo dňa 26.05.2021 a sp. zn. 9Sžsk/10/2020 zo dňa 26.05.2021. Aj keď v niektorých z týchto rozhodnutí neboli riešené prípady týkajúce sa poistencov dobrovoľne účastných vo všeobecnom systéme sociálneho zabezpečenia, závery v nich obsiahnuté sú aplikovateľné aj na prípad žalobcu.

73. Pokiaľ žalobca poukazoval na to, že rozhodovacia činnosť správnych súdov nie je jednotná a nebolo prijaté zjednocujúce stanovisko, správny súd považuje za potrebné uviesť, že v čase rozhodovania Sociálnej poisťovne o žiadosti žalobcu o uplatňovanom nároku na materské nebola rozhodovacia činnosť správnych súdov, týkajúca sa nároku na materské uplatňovaného iným poistencom ako matkou maloletého dieťaťa, jednotná. V súčasnosti - v dobe rozhodovania správneho súdu o správnej žalobe žalobcu - bolo vydaných Najvyšším súdom SR ako kasačným súdom viacerých rozhodnutí, z ktorých možno vyvodiť záver o ustálenej rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu SR, ktorá je pre správny súd smerodajná aj v zmysle Správneho súdneho poriadku (§ 193 ods. 3 SSP). Správny súd dôsledne vyhodnocoval skutkové a právne okolnosti prejednávanej veci a nezistil takú odlišnosť, pre ktorú by nemali byť aplikovateľné závery ustálenej judikatúry Najvyššieho súdu SR a ktoré by mohli odôvodňovať taký postup správneho súdu, kedy by sa mohol od tejto ustálenej judikatúry odchýliť.

74. Závery, ktoré boli uvedené Sociálnou poisťovňou v preskúmaných rozhodnutiach, podľa správneho súdu zodpovedajú zistenému skutkovému stavu a bolo uvedené aj správne právne posúdenie veci, a to preskúmateľná aplikácia právnych predpisov s prihliadnutím na účel zákona č. 461/2003 Z. z., ako aj s prihliadnutím na účel konkrétnej dávky nemocenského poistenia. Nebol preukázaný ani diskriminačný postup Sociálnej poisťovne. Pokiaľ dochádzalo v minulosti k nesprávnej aplikácii právneho predpisu, tak túto nie je možné tolerovať akoby „navždy“, ale je potrebné rešpektovať nápravu v rozhodovacej činnosti orgánov verejnej správy, pokiaľ táto zodpovedá zákonu. Každý prípad je potrebné posudzovať individuálne a vyhodnotiť konkrétne skutkové okolnosti každého jednotlivého prípadu, a orgány Sociálnej poisťovne takto vo veci žalobcu postupovali.

75. Pokiaľ žalobca v replike poukázal na to, že Sociálna poisťovňa nerešpektuje výklad zákona č. 571/2009 Z.z. , ktorý definuje, čo je riadna starostlivosť o dieťa, a pritom poukazuje na zákon č. 36/2005 Z.z., ktorý definuje, čo je povinnosťou rodičov, teda Sociálna poisťovňa si zákony vykladá účelovo, k tejto námietke je potrebné uviesť, že Sociálna poisťovňa poukazovala na ustanovenia zákona č. 36/2005 Z.z. v tom zmysle, že ani plnenie rodičovských povinností stanovených v tomto zákone samo o sebe nezakladá nárok na materské. Táto argumentácia je logická a nesvedčí o účelovom a rozporom výklade právnych predpisov zo strany Sociálnej poisťovne.

76. Žalobca nebol v konaní pred správnym súdom úspešný, preto mu správny súd nepriznal právo na náhradu trov konania podľa § 167 ods. 1 SSP a contrario.

Poučenie:

Doručený rozsudok je právoplatný (§ 145 ods. 1 SSP).

Proti tomuto rozsudku je prípustná kasačná sťažnosť (§ 438 ods. 1 SSP, § 439 ods. 1 SSP a § 439 ods. 3 SSP a contr.).

O kasačnej sťažnosti rozhoduje kasačný súd - Najvyšší správny súd (§ 438 ods. 2 SSP). Kasačnú sťažnosť je potrebné podať na Krajskom súde v Banskej Bystrici (§ 444 ods. 1 SSP) v lehote jedného mesiaca od doručenia rozhodnutia oprávnenému subjektu (§ 443 ods. 1 SSP). Kasačná sťažnosť podaná v listinnej podobe musí byť podaná v potrebnom počte vyhotovení (§ 56 ods. 3 SSP).

Podľa § 445 ods. 1, 2 SSP, (1) v kasačnej sťažnosti sa musí okrem všeobecných náležitostí podania podľa § 57 uviesť

- a) označenie napadnutého rozhodnutia,
- b) údaj, kedy napadnuté rozhodnutie bolo sťažovateľovi doručené,
- c) opísanie rozhodujúcich skutočností, aby bolo zrejmé, v akom rozsahu a z akých dôvodov podľa § 440 sa podáva (ďalej len "sťažnostné body"),
- d) návrh výroku rozhodnutia (sťažnostný návrh).

(2) Sťažnostné body možno meniť len do uplynutia lehoty na podanie kasačnej sťažnosti.

Sťažovateľ alebo opomenutý sťažovateľ nemusí byť v konaní o kasačnej sťažnosti zastúpený advokátom (§ 449 ods. 2 písm. b) SSP).